

Město Blatná, odbor životního prostředí
Česká lesnická společnost, o.s.,
pobočka Dendrologická, Dobřichovice,
za finanční podpory
Ministerstva zemědělství, úsek lesního hospodářství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

OBJEKTIVNÍ LESNÍ PEDAGOGIKA

Příspěvek k Evropskému týdnu lesů 2008

SBORNÍK REFERÁTŮ

čtvrtek, 11. září 2008
Střední odborná škola Blatná, V Jezárcích 745

Odborný garant: **Ing. Radka Vokrojová,**
Město Blatná, odbor ŽP
tel: 283 091 330,
e-mail: vokrojova@mesto-blatna.cz

Organizační garant: **Ing. Pavel Kyzlík,**
pobočka Dendrologická Dobřichovice, ČLS
Na Vyhlídce 414, 252 29 Dobřichovice
mobil: 603 163 409,
e-mail: cesles.dd@seznam.cz

Mgr. Iva Kubátová,
pobočka Dendrologická Dobřichovice, ČLS
Nad Primaskou 22, 100 00 Praha 10
mobil: 731 576 710,
e-mail: cesles.dd@seznam.cz

Odborné lesní hospodářství má na území českého státu dlouhodobou tradici a díky svým výsledkům hospodářským i z hlediska ochrany přírody (př. založení Žofínského pralesa 1838) bylo vždy uznáváno po celé Evropě.

Vlivem prostředí a osobním založením jsou lesníci zpravidla lidé introvertní a nemají potřebu se halasně prezentovat veřejnosti. Spoléhali na výsledky své práce – kvalitní les hospodářský, ale také les pro rekreaci i místa s ponecháváním působení přírodního procesu.

Doba se změnila a je třeba také změnit přístup k veřejnosti, aby pochopila principy zodpovědné profesionální péče o les jako o součást našeho přírodního bohatství, respektování hospodaření v hustě zalidněné kulturní krajině intenzivně obhospodařované a přetvářené člověkem minimálně tisíc let.

Plně v duchu udržitelného rozvoje. Lesní pedagogika jako nezbytná součást enviromentální výchovy, vzdělávání a osvěty.

Publikace neprošla jazykovou úpravou.

Technická spolupráce: **Lesnická práce, s. r. o.**
nakladatelství a vydavatelství
Zámek 1, 281 63 Kostelec nad Černými lesy
email: kubalkova@lesprace.cz

Česká lesnická společnost
ISBN 978-80-02-02055-4

Obsah

- 4** **Tři otázky pro pana Josefa Hospergra, starostu Města Blatná**
- 5** Ing. Radka Vokrojová, Město Blatná, OŽP
Projekty EVVO Městského úřadu Blatná
- 8** Mgr. Václav Špatný, Základní škola Záboří
Praktické pedagogické zkušenosti, odraz pedagogické práce mezi dětmi.
- 10** Ing. Pavlína Vašičková, Ministerstvo zemědělství ČR, odbor koncepcí a ekonomiky LH
Záměry Ministerstva zemědělství ČR v oblasti environmentálního vzdělávání a lesní pedagogika v evropském kontextu
- 14** Ing. Lada Prylová, ÚHÚL Brandýs nad Labem
Lesní pedagogika v ÚHÚL a www.lesnipedagogika.cz
- 17** Ing. Marie Pavlátová, Národní památkový ústav
Historický pohled na vznik zámecké obory a parku v Blatné.
- 20** Ing. Marek Ehrlich, Národní památkový ústav, ú.o.p. v Českých Budějovicích
Příprava naučné stezky v zámeckém parku Hluboká nad Vltavou
- 23** Ing. Pavel Kyzlík, ČLS, DD
Fakta a mýty v českém lesním hospodářství
- 25** Ing. Pavel Borusík, MZLU v Brně, ZF v Lednici
Krajinářská studie obory Sedlice
- 28** Ing. Viktor Blaščák, LČR, s. p., L. S. Vodňany
Obora Sedlice

TŘI OTÁZKY PRO PANA JOSEFA HOSPERGRA, STAROSTU MĚSTA BLATNÁ

1) Pane starosto, kdybyste pracoval v cestovní kanceláři, jak by zněla Vaše pozvánka do Blatné?

Vážení turisté, rekreanti a občané odkudkoliv, velice srdečně Vás zveme na blatensko, kraje ryb a rybníků, krásných lesů a množství historických památek s dominujícím zámekem. Tento kraj s první zmínkou o Blatné z roku 1235 byl rodištěm celé řady významných lidí a umělců, z nichž vévodí Ladislav Stehlík a Jan Hála. Sice nemáme ještě rozvinuté služby na potřebné úrovni, ale rádi toto vyvážíme přátelským přijetím.

2) Jak byste zhodnotil ekologický přínos dnešní mladé generace? (Minulý rok jsme vyhráli soutěž v jihočeském kraji v třídění odpadů)

Dnešní mladá generace, bohužel, už nemá možnost vzpomenout, povětšinou ani prostřednictvím rodičů, na dobu, kdy ještě existovaly zbytky pozitivního soužití živých tvorů (tedy i člověka) s přírodou. V rámci „rozvoje, pokroku, ekonom. výsledků“ nastalo již několik století bezohledné drancování přírody všeho druhu s navyšováním a plněním „ušlechtilých“ požadavků pána tvorstva – člověka, které na jeho vývoj mají zcela jistě negativní vliv. Jestliže tedy dnes se mládež, která ještě nepropadla honbě za ziskem, snaží něco zachránit v rámci tzv. udržitelného rozvoje, zaslouží za to obdiv a maximální podporu nás všech. Ta může spočívat i v tom, že se budeme snažit i příští generace vychovávat k lásce k přírodě i odpovědnosti za sebe i za ni, zodpovědnosti za nás pro nás.

3) Proč máte rád Blatensko?

Říká se, že člověk má domov jen jeden. Ten můj je asi 20 km vedle Blatné, ale tak jak život přináší změny, i já s ním ztratil kontakt. Od roku 1960 jsem v Blatné a vždy jsem byl upřímně a přátelsky přijat. Proto je pro mne dnes Blatná – blatensko můj domov.

Ptala se Ing. R. Vokrojová

PROJEKTY EVVO MĚSTSKÉHO ÚŘADU BLATNÁ

Ing. Radka Vokrojová
Město Blatná, OŽP

Pracuji na Městském úřadě Blatná, odboru životního prostředí, a chtěla bych Vám představit některé akce, realizované v rámci environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty (dále jen EVVO), které jsme na našem úřadě za uplynulých 5 let realizovali. Úmyslně používám množné číslo, protože žádnou z těchto aktivit nemůže od A do Z „udělat“ pouze jeden člověk.

Na přípravě a vlastní realizaci se různým dílem podílejí partneři, kterými jsou: mikroregion tj. Svazek obcí Blatenska (dále jen SOB), základní a mateřské školy v území mikroregionu (ZŠ J. A. Komenského Blatná, ZŠ T.G.Masaryka Blatná, MŠ Vrchlického a MŠ Šilhova Blatná, ZŠ a MŠ Bělčice, ZŠ a MŠ Lnáře, ZŠ a MŠ Radomyšl, ZŠ a MŠ Sedlice, ZŠ a MŠ Záboří), Základní umělecká škola Blatná, různé místní neziskové organizace (např. dvě základní organizace Českého svazu ochránců přírody z Blatné) a Domov pro seniory Blatná. SOB tj. 32 obcí severní části okresu Strakonice (více na webových stránkách www.blatensko.cz). Klienti a zaměstnanci Domova pro seniory Blatná jsou velmi výrazným partnerem nejen jako posluchači přednášek a besed, ale také se aktivně podílejí např. na výrobě vybavení herny s ekologickou tematikou. Herna je nedílnou součástí každoroční výstavy z cyklu Příroda Blatenska v Městském muzeu Blatná.

V roce 2005 požádal SOB o finanční dotaci pro projekt „Aby se nám dobře žilo“, celkový objem nákladů přesahoval 4 mil. Kč. Projektu se zúčastnilo 8 obcí z mikroregionu se „svými“ dětskými a mládežnickými kolektivy. Není dostatek prostoru představit všechny realizované akce. V Blatné byly ve spolupráci s žáky základních škol realizovány 2 projekty. Žáci ZŠ JAK Blatná navrhli úpravy prostor vnitrobloku obytných budov na sídlišti Nad Lomnicí. V prezentaci Vám představujeme žáky ZŠ TGM Blatná, kteří navrhli úpravu části parku u své školy. Nejprve si museli zjistit pravidla provozování veřejných dětských hřišť, našli si na webových stránkách různé nabídky jejich vybavení, z nich si podle svých představ a prostorových možností vybrali. Následně bylo nutné propočítat náklady, které musely zahrnovat m.j. kácení proschlých jehličnatých dřevin a nevhodných listnáčů, ošetření dalších dřevin, úpravu povrchu cesty, herní prvky na hřiště, lavičky, odpadkové koše a nové výsadby. Své návrhy pak zástupci všech dětských kolektivů ve spolupráci s obcemi představili na setkání ve velké zasedací místnosti Městského úřadu Blatná. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR finanční prostředky přislíbilo a pozvalo si představitele SOB a zástupce dětských kolektivů, aby své návrhy obhájili na celorepublikovém setkání. Vše proběhlo navýsost skvěle, finanční prostředky byly přiznány. Nic nebránilo realizovat návrhy dětí v jednotlivých obcích. Odborné práce byly svěřeny odborným firmám (např. kácení dřevin ve ztížených podmínkách, ošetření dřevin, instalace herních prvků atd.). Výsadby nízkých okrasných dřevin a trvalek provedli žáci ze ZŠ TGM. Na hřišti rostl mohutný topol, ale vlastnosti jeho křehkého dřeva, vzrůst, věk – to vše nás donutilo přikročit k jeho odstranění. Můžete vidět mohutný kmen u herních prvků, jeho postupné kácení a nakonec nový herní prvek na dětském hřišti. Domeček jak pro Křemílka s Vochoomůrkou.

Následně SOB v roce 2006 připravil opět ve spolupráci s dětmi projekt „Poznej a chraň!“. Využili jsme staronového sloganu ochránců přírody. Zaměřili jsme se na obnovu naučných stezek. Původní naučná stezka ve Lnářích existovala, vedla z obce Lnáře do obce Tchořovice, ovšem při ničivých povodních v roce 2002 byla zdevastována její velká část. Proto Obec Lnáře našla s dětmi ze ZŠ Lnáře řešení – obnovit část, která se nachází ve správním území obce, jednotlivá zastavení upravit a stezku doplnit o nová zastavení. Obnovená historicko naučná stezka ve Lnářích má 8 zastavení (Zahorčice, U přístavu, U pomníku, Tvrz Lnáře, Zámecká zahrada, U Jordánku, U kláštera, Na hrázi Podhájského rybníka), měří celkem 5 km. Děti ze ZŠ a MŠ připravily jednoduché povídky o stezce, nakreslily mnoho obrázků. Bylo těžké vybrat z nasbíraných materiálů k obnově NS jen na 8 infotabulí - např. zastavení U pomníku je věnované světovým válkám

a obec Lnáře leží na demarkační linii, nesmí chybět ani fotografie Shirley Temple – Black, která v roce 1990 osobně Lnáře navštívila. Prakticky všechna zastavení vznikala v těsné spolupráci obce, děti ze školy i obyvatel obce. Na slavnostní otevření naučné stezky, které se uskutečnilo v Zelený den v barevném týdnu a současně ke Dni Země, počasí přálo. Sešli jsme se u čtvrtého zastavení a prošli jsme část stezky až k sedmému zastavení u kláštera bosých Augustiniánů. Na jaře 2007 byla před kostelem Nejsvětější Trojice ve Lnářích u kláštera vysazena památná lípa, která má i svůj rodný list - pochází z programu na záchranu genofondu památných stromů z VUKOZu Průhonice. Děti ji zalily, přivítaly ji ve Lnářích - připravily si pásmo Zpívání stromům. Staré a památné stromy jsou mojí srdeční záležitostí, mohu Vám říct, že to pro mě byl opravdu velmi silný zážitek. Přála bych Vám všem zažít tak milé překvapení se silným emocionálním nábojem. Na fotografiích vidíte, jak se děti v zeleném oblečení seřadily na schodech ke kostelu, po jejich pravé ruce je vidět mohutný kmen památné Brandlovy lípy, vlevo nově vysazená památná lípa. Přijďte, uvidíte.

Ve stejném roce byla ve spolupráci s dětmi ze ZŠ TGM Blatná připravena první část naučné stezky kolem Závišínského potoka. První část stezky má 5 zastavení: U kamenného kříže, Historie Sokola, U staletého dubu, Vodní ptactvo, Husovy sady, délka této části je 1,5 km. Lokalita, kudy stezka dneska vede, byla v roce 2002 silně poničena, většina stromů podél potoka usychá v důsledku poškození po povodni, podél potoka nevedla vyhovující pěšina nebo cestička, žádné lavičky. Děti nejprve navštívily naučnou stezku v Kadově, navrhly kratší stezku s úpravou povrchu nové cesty, zábradlí, aby nikdo nespadol do potoka, zastavení s lavičkami. Např. zastavení U staletého dubu, jehož obvod kmene přesahuje 6 m a který tu skutečně roste jako doklad původní obory blatenských zámeckých pánů, bylo malou zkouškou nejen z biologie, ale i ekologie a historie. Bohužel i tento dub v důsledku povodní silně prosychá, proto bylo přistoupeno k radikálnímu ošetření, jak to dokládají fotografie.

V rámci správního území obecního úřadu s rozšířenou působností a správního území mikroregionu SOB se od roku 2004 věnujeme každoročnímu projektu Příroda Blatenska. Z počátku se jednalo o výtvarnou soutěž a výstavu na téma roku které se váže k Blatensku. Vlastní výstavu tvoří nejzdařilejší výtvarná díla mladých umělců a vlastní představování přírody Blatenska. První ročník seznámil veřejnost s ochranou životního prostředí jako celkem a současně byly představeny jednotlivé složky životního prostředí a jejich ochrana – odpadové hospodářství, třídění odpadů, ochrana lesa, ochrana vod atd..

Od dalšího ročníku jsme vyhodnocení výsledků výtvarné soutěže oddělili od vlastní vernisáže. Tak vznikl nápad slavnostního odpoledne v ambitu domova pro seniory. Důstojné prostředí, možnost představit nejlepší práce i klientům domova pro seniory a nadšení všech pro dobrou věc dělají z této akce kulturní zážitek. Druhý ročník výstavy Příroda Blatenska – Tentokrát o stromech nemohl zahájit nikdo jiný než paní PhDr. Marie Hrušková, autorka knih o památných stromech, spoluautorka námětu a scénáře cyklu televizních dokumentů Paměť stromů. Od tohoto ročníku je součástí výstavy i herna s ekologickou tematikou a nesmí chybět ani soutěž. Vybavení herny, jak jsem dříve uvedla, připravují zpravidla klienti domova pro seniory popř. vybavení připravujeme ve spolupráci se školami regionu. K výstavě o stromech byl pro nejmenší připraven prostorový strom, na jeho větve mohly děti oblékat šaty čtvera ročních období, nechybělo puzzle s listy stromů o rozměrech 1m x 1m, vybarvování obrázku, dřevěné hlavolamy, hledání ježčí rodinky v pařezu plném listů atd.. Do soutěže byly zařazeny vyplněné listy doplňovačka s tajenkou s otázkami z biologie, ekologie i historie, počítání letokruhů a poznávání listů. Soutěž byla zveřejněna i v místním tisku a domnívám se, že tak velkou návštěvnost během těch několika dní trvání naší výstavy městské muzeum nepamatuje. Projekt jsme rozšířili o besedy a alespoň o jednu kulturní akci většího rozsahu.

Třetí ročník byl věnován vodě, rybám a rybníkářství. Vernisáží prováděla vodnická Hanička a když byla výstava o vodě a rybách, nesměl chybět ani RAK, tedy náš přední kytarista Štěpán Rak. Žáci z přírodovědného kroužku a ekologického kroužku připravili pro všechny návštěvníky „vodopis“ Blatenska – asi málokdo z nich si uměl představit, kolik rybníků tu je. Součástí výstavy opět byly soutěže a hry. Odbornou pomoc nám při přípravě výstavy poskytla Střední rybářská škola ve Vodňanech. Projekt jsme rozšířili o další soutěž s názvem Máme rádi zvířata – jedná se sice „jen“ o sběr žaludů a kaštanů, které vykupuje oborník ze Sedlice. Ale uvozovky jsou na místě. Celkem žáci ze škol Blatenska pro oboru nasbírají více než tři tisíce kilogramů plodů.

Pro nejlepší a nejaktivnější kolektivy žáků ze ZŠ JAK Blatná a ZŠ TGM Blatná jsme připravili za odměnu jednodenní exkurzi do Sedlické obory. Setkání s oborníkem, myslivcem i lesníkem, ochráncem přírody i znalcem historie obory jistě mělo své kouzlo. Vidět z blízka chovné kňoury,

kteří si přišli podrbat hřbet právě k ohradě, kde stáli nic netušící žáci, se nepovede každému. Na závěr exkurze se museli všichni nechat vyfotografovat u Hvězdy, což je střed obory, osmiboký dřevěný sloup, na jeho vrcholu osmicípá hvězda. Věřím, že si žáci odnesli příjemné zážitky. O Sedlické oboře více informací v jiném příspěvku.

Návštěva Sedlické obory v listopadu 2006 byla předzvěstí hlavního tématu 4. ročníku o přírodě Blatenska - lesy a myslivost. Hlavním garantem se staly Lesy ČR, s.p., Lesní správa Vodňany. Vernisáží provázela lesní víla, fanfáry a halali zahráli trubači Lesů ČR, s.p., na horny zahrálo duo ze Základní umělecké školy Blatná. Na vernisáži se všichni mohli seznámit s neobvyklým způsobem lovu a to se sokolnictvím. Velkou část exponátů nám na naši výstavu zapůjčilo Národní zemědělské muzeum - vedle atraktivní zvěře, která se u nás běžně i méně často vyskytuje mohli návštěvníci vidět 100 let a 150 let staré lesnické uniformy, historické nářadí a přístroje, které lesníci ke své práci potřebovali. Na své si mohly přijít návštěvnice, protože část expozice tvořily šperky a knoflíky z paroží. Část exponátů zapůjčila Lesní správa Vodňany včetně vývojové řady parohů daňka. Soutěž byla tentokrát těžší, návštěvníci museli poznat siluetu zvěře, přiřadit k ní stopy zvěře, vyplnit soutěžní křížovku. Jak to bylo náročné, dokládá snímek ležícího žáka na podlaze muzea. Pro nejmenší byla připravena pohádka O třech medvědech, ale hodně si vyhráli i dospívající a pokud se nestyděli, tak si vyhráli i dospěláci. Třeba hodit kukačce vejce zpět do hnízda, které bylo ovšem děravé a vejce stále vypadávalo. Návštěva sokolníků měla ve školách velký ohlas, proto sokolníci mezi žáky základních škol v regionu jezdí opakovaně. Milé setkání s rorhem zažili i klienti místního domova pro seniory.

Pro rok 2008 jsme připravili soutěže a výstavu o parcích ve městech, v obcích i u zámků. Vernisáž se konala poslední týden v srpnu 2008. Na výstavu do Městského muzea Blatná Vás zveme v rámci našeho semináře.

Jasan ztepilý "Diversifolia", Zámecký park Blatná, obvod kmene 340 cm (r. 2006), kresba Pavel Šterba.

Kontakt:

Ing. Radka Vokrojová

Město Blatná, OŽP

e-mail. vokrojova@mesto-blatna.cz

PRAKTICKÉ PEDAGOGICKÉ ZKUŠENOSTI, ODRAZ PEDAGOGICKÉ PRÁCE MEZI DĚTMI.

Mgr. Václav Špatný
Základní škola Zábोří

Dalo by se předpokládat, že dítě z malé vesnice, které navštěvuje školu ve střediskové obci, nemá problém s okolní přírodou. Opak je ale pravdou. Obecně se dá říct, že znalosti dorůstající generace o přírodě a její vztah k ochraně a tvorbě životního prostředí je rok od roku horší. To se negativně odráží na celkových postojích mládeže ke svému okolí.

Naše základní i mateřské škola má snahu a částečně i možnosti tento stav zlepšit, možná i zvrátit. Základním předpokladem je ale učitel, vychovatel, který je nejenom v oboru teoreticky vzdělaný, ale hlavně pro věc zapálený. Nic na dítě nezapůsobí víc, než vzor, příklad ...

Škola v různých předmětech vzdělává, bez teoretických základů nelze o nějakém vztahu k přírodě vůbec mluvit, ale pořád je to jenom škola. Dítě se „musí“ učit a již tento důvod vede často k odmítavému přístupu dětí. Škola a učitel v tomto směru působí spíše negativně. Proto je nezbytné spojit teoretickou přípravu s vlastní praxí dítěte. Nové směry ve vyučování mají vést k aktivnímu způsobu přijímání znalostí a dovedností, ale pořád je tu škola jako povinnost a to dítě nerado přijímá.

Jednou z možností, která se v dlouholeté praxi osvědčuje, je dostat dítě ze školní budovy přímo do přírody, nebo alespoň mimo školu. V tom okamžiku začíná žáček zapomínat na to, že musí a začne se obvykle chovat úplně jinak než ve škole.

První etapou, ve vzdělávání a současné výchově, jsou návštěvy a exkurze do přírody a různých institucí, které problematiku EVVO řeší. V další části je dítě již přímo vtaženo do problému tím, že plní předem připravené úkoly, které vedou nejenom k získání nových poznatků a dovedností, ale zároveň jsou prostředkem k výchově. Pro řešení některých nápadů je nutná spolupráce s různými institucemi, protože mimoškolní aktivity jsou náročné nejenom časově, personálně, ale hlavně finančně a jednotlivci v tomto směru nemůže konkurovat.

Příkladem pro takové aktivity z poslední doby může být jednak práce dětí v mateřské škole. Ty v rámci projektu Vítání jara začaly pěstovat okrasné jehličnany, které se postupně stanou součástí areálu školky, kde se budou děti dále o ně starat. Že tento přístup funguje, dokladuje zeleň v areálu základní školy, kterou si před dvaceti lety děti samy vypěstovaly a do současnosti je funkční. Nedopadá tak, jako sídlištní zeleň, která je pro všechny anonymní a tím pádem se snadno ničí. Projekt Co roste v okolí školy, ve kterém se žáci prostřednictvím vlastnoručně vyrobených exponátů seznamují se svým okolím, jenom podtrhuje předcházející snahy.

Zvláštní kapitolou je spolupráce s odborem životního prostředí Městského úřadu v Blatné. Díky pochopení a schopnostem připravit dětem zajímavé aktivity, které vedou k vytváření normálního vztahu dětí k přírodě, se děti měly možnost již popáté zapojit do soutěže z vybraných oblastí regionu. V letošním roce to byly parky a život v nich. Vítězové v jednotlivých kategoriích výtvarné a fotografické části soutěže měli možnost účastnit se „pracovního“ semináře na Hluboké. Ten zahrnoval všechny oblasti, které by měla EVVO obsahovat. Po návštěvě Zemědělského muzea Ohrada, kde měly děti prohlídku spojenou s praktickými úkoly z toho, co viděli v muzeu, se přesunuly do vedlejší ZOO, kde byl program obdobný. Další částí semináře byla vlastní výtvarná práce v parku zámku Hluboká. Vzniklá výtvarná díla se stala součástí výstavy nejlepších prací výtvarné části soutěže. Ohlasy všech účastníků byly vesměs kladné a to se do celé akce mimo dětí, odboru životního prostředí zapojily také okolní školy a jako spolupořadatel ZUS Blatná a Dům pro seniory v Blatné, který poskytl prostory pro slavnostní vyhlášení výsledků soutěže a předání cen. Tím se také vlastně cesta výchovy symbolicky uzavřela. Od mateřské školy přes školy základní až k těm, kteří na školní vzdělávání už jenom vzpomínají.

Obr. 1: Královské dělení

Obr. 2: Hluboká 29.5.2008

Kontakt:
Mgr. Václav Špatný
Základní škola Zábří
zs.zabori@zs.zabori.indos.cz

ZÁMĚRY MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČR V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A LESNÍ PEDAGOGIKA V EVROPSKÉM KONTEXTU

Ing. Pavlína Vašíčková

Ministerstvo zemědělství ČR, odbor koncepcí a ekonomiky LH

Evropské průzkumy zaměřené na vnímání veřejnosti lesnické profese, lesního hospodářství, na těžbu dřeva a související obory ukazují, že stále přetrvává pokles popularity této oblasti. Negativní vnímání je založeno na prezentaci lesnictví prostřednictvím zkreslených údajů zejména ekologickými organizacemi a médii, která si ve velké míře vybírají problematické kauzy. Jak tento zkreslený pohled napravit, jak vyvrátit mnohá klišé? Lesní pedagogika může být jednou z cest jak se o to pokusit. Práce s dětmi a dalšími cílovými skupinami, osvěta a komunikace zaměřená na obhospodařování lesa, na dřevo jako obnovitelnou surovinu má své nezastupitelné místo v environmentální výchově a osvětě.

Ve svém příspěvku bych se ráda zaměřila na dvě roviny. V první části se pokusím nastínit otázku lesní pedagogiky v kontextu evropských dokumentů. Ve druhé části se zaměřím na záměry ministerstva zemědělství v oblasti environmentálního vzdělávání.

V současné době je třeba využít zvýšeného zájmu veřejnosti o vše s označením environmentální a naučit veřejnost chápat les nejen jako místo pro rekreaci, ale také jako trvale udržitelný zdroj obnovitelných surovin. Za poslední dva roky se problematika lesní pedagogiky a environmentálního vzdělávání a osvěty o lese (EVVO) natolik zviditelnila, že dostává prostor i ve strategických dokumentech evropského formátu. Jedním z nejdůležitějších je Akční plán Evropské unie pro lesnictví na období 2007-2011. Jedním z jeho cílů je šíření povědomí o multifunkčnosti lesů jež spočívá v jejich rozvoji hospodářském, sociálním, environmentálním a kulturním. Jen takovýto komplexní rozvoj může vést k udržitelnému hospodaření v lesích. Informovat a učit o tomto způsobu rozvoje může environmentální vzdělávání v oblasti lesního hospodářství – tedy lesní pedagogika. V akčním plánu EU figuruje klíčová akce 10 zaměřená na podporu vzdělávání a komunikaci v oblasti životního prostředí. Na evropské úrovni je od roku 2006 činná skupina zástupců státní správy (Česká republika, Francie, Maďarsko, Německo, Rakousko, Slovensko a Švédsko), která se zabývá EVVO v oblasti lesního hospodářství. Od poloviny února toho roku existuje pracovní dokument, kde je lesní pedagogika (LP) kvalifikována jako environmentální vzdělávání ve vztahu k lesnictví (Forest-related environmental education – FREE). Dokument je strukturován do několika oblastí jako např. definice, principy, cíle, přínosy včetně návrhu konkrétních kroků, jež se postupně daří naplňovat.

Organizační kroky:

- založit „podskupinu FREE“ v rámci Forest Communicators Network (FCN) se specifickými úkoly:
- rozvíjet strategii pro spolupráci a komunikace v rámci LP na evropské úrovni
- podávat zprávy o závěrech Stálému lesnickému výboru (SFC)
- předložit návrh FCN jak uskutečnit posouzení dopadů LP na společnost
- uvést výsledky průzkumu do praxe – přijmout rozhodnutí jakým způsobem a předat výsledky SFC

Možné konkrétní aktivity:

- zlepšit stávající pracovní síť LP
- shromáždit nejlepší zkušenosti z jednotlivých zemí
- vytvořit informační platformu (webovou stránku) s informacemi o materiálech, publikacích, seminářích, kongresech atd.
- koordinovat a organizovat každoroční mezinárodní workshop LP
- koncepce a organizace mezinárodních projektů a kampaní

Na evropské úrovni existuje několik skupin, které se zabývají komunikací a přenosem informací v rámci lesního hospodářství. Tou nejvýznamnější je nadnárodní skupina – *Forest Communicators Network* (FCN). Jedná se o tým specialistů public relations v lesnickém sektoru. Tým byl založen Dřevařským výborem UN Economical and Soucial Council (UNECE) a Lesnickým výborem při FAO. V současné době má přibližně 120 členů včetně zástupců České republiky. Cílem týmu specialistů je zlepšit výměnu informací a komunikaci v lesnickém sektoru. Tým se schází jedenkrát ročně. V současné době pracuje na příručce s doporučenými způsoby komunikace, osvěty, komunikačních strategií atd. Na jednání, které proběhlo v květnu tohoto roku byla ustavena pracovní podskupina, která navazuje na práci již zmíněné skupiny pro implementaci klíčové akce 10, čímž došlo k provázení činnosti v oblasti komunikace a lesní pedagogiky. Podrobnější a aktuální informace lze najít na příslušné internetové stránce: <http://www.unece.org/trade/timber/pr/pr.htm>

Z iniciativy rakouských a německých kolegů byla v roce 2004 založena *Evropská síť lesních pedagogů*. Evropská síť vznikla za účelem výměny zkušeností, informací, publikací, metod atd. Síť se podílí na vzniku standardů LP a poskytuje pomoc při jejich prosazování ať na národní či mezinárodní úrovni a podporuje etablování lesní pedagogiky jako odborného úkolu lesnictví. Členem této Sítě se mohou stát aktivní lesní pedagogové nebo zástupci lesního úřadu jakéhokoliv evropského státu. Podrobné informace lze najít na internetových stránkách www.forestpedagogics.eu

Koncepce EVVO v České republice

V roce 2000 se ISSL Vimperk začala zabývat lesní pedagogikou. Zástupci školy za podpory MZe navázali kontakty s rakouským školícím střediskem v Gmundenu, které se mohlo v té době chlubit několikaletými zkušenostmi v oblasti lesní pedagogiky. Zaměstnanci školy zde byli v průběhu dvou let vyškoleni takovým způsobem, aby sami mohli vést kurzy LP. Díky absolvování tohoto kurzu škola obdržela prvotní informace v této oblasti, které sloužily jako podklady pro další vývoj environmentálního vzdělávání a osvěty v České republice. Před vlastním zahájením kurzů probíhala přípravná školení a semináře, vše za pomoci rakouských lektorů. První kurzy LP se rozběhly v roce 2002. Cílovou skupinou se stali lesníci. V letech 2002-03 bylo vyškoleny první 50 lesních pedagogů. Se změnami, které se týkaly uspořádání krajské samosprávy, došlo postupně k personálním změnám na ISSL – na úkor zaměstnanců, kteří zajišťovali agendu LP, a posléze v rámci optimalizace středních škol v Jihočeském kraji došlo ke sloučení ISSL se SLŠ v Písku, kde se bohužel nenašel prostor pro další rozvoj kurzů lesní pedagogiky a aktivit s tím souvisejících. V roce 2004 převzala pomyslnou štafetu SLŠ Hranice n. Moravě a Sdružení lesních pedagogů.

Od roku 2002 MZe v součinnosti s ÚHÚL a VÚLHM prezentuje ukázky lesní pedagogiky na výstavách jako např. Země živitelka, Silva Regina, Vzdělávání a řemeslo, Natura Viva, kde se lesnické programy zaměřené na děti a mládež setkávají s velkým úspěchem.

MZe financuje řadu propagačních materiálů, které jsou pomůckou lesním pedagogům. Součástí osvěty je i tvorba videopořadů zaměřených na různé oblasti lesního hospodářství. Jsou využívány i školami při environmentální výchově a popularizaci lesnictví. Ministerstvo zemědělství stálo v roce 2004 u zrodu nadace Dřevo pro život, jejímž posláním je šíření informací o lesním hospodářství o významu bohatství lesů pro společnost, způsobech péče o ně a možnostech šetrného a ohleduplného využívání dřeva. V rámci nadace existují programy nejrozličnější programy, které napomáhají naplňovat její cíle. Správní rada každý rok uděluje v rámci zmíněných programů granty.

Od roku 2002, kdy proběhly první kurzy lesní pedagogiky, se podařilo tuto oblast environmentálního vzdělávání natolik zviditelnit, že se otázky s ní spojené stávají součástí strategických

vládních dokumentů, a to jak vzdělávacích, tak i lesnických. Prvním z nich je Usnesení vlády ČR č. 1155 ze dne 11. října 2006, kterým byl schválen Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR na roky 2007-09. Zároveň bylo ministrům životního prostředí a školství, mládeže a tělovýchovy a jednotlivým členům vlády uloženo začleňovat a zohledňovat cíle Státního programu EVVO při tvorbě a realizaci ostatních národních a nadnárodních strategií, programů a dokumentů. Ministerstvo zemědělství se podílí na zpracování rozvojového programu environmentálního poradenství v České republice. Na základě usnesení č. 1155 MZe vypracovalo Akční plán k problematice EVVO na roky 2007-09. V rámci tohoto plánu se v kapitole – *Děti, mládež, pedagogičtí a odborní pracovníci* podařilo prosadit opatření, jež je možno shrnout větou: „V rámci environmentální výchovy dětí a mládeže, tzv. lesní pedagogiky, budou zajištěny prostřednictvím Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs n. L., Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i., Lesů České republiky, s. p., městských lesů, SLŠ Hranice n. Moravě a dalších subjektů aktivity pro děti a mládež.“ S ohledem na ekonomicko-technické zázemí předpokládá MZe nejvyšší koncentraci budoucích aktivit lesní pedagogiky u LČR, s. p., přičemž nadále počítá se zapojením všech uvedených organizací a kladně hodnotí přístup lesních pedagogů a organizátorů jednotlivých akcí.

Dalším strategickým materiálem národního charakteru v gesci MŠMT je Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-13, kde v kapitole *Informace o mládeži a pro mládež* je lesní pedagogika opět zastoupena v podobě aktivit prováděných v rámci environmentální výchovy v oblasti lesního hospodářství a myslivosti. K vládnímu návrhu bylo přijato usnesení vlády č. 611 (4. 6. 2007), na jehož základě bylo ministerstvo zemědělství pověřeno zpracováním resortního programu, který je naplněn konkrétními aktivitami. Jedná se o plán akcí včetně popisu, termínu a finančního rámce, který bude vypracováván vždy na dvouleté období (nyní 2008-2009). Za plněním tohoto úkolu stojí zástupci sekce lesního hospodářství – odboru koncepcí a ekonomiky LH a pracovní skupina složená z odborníků na lesní pedagogiku a EVVO (zástupci MZe, ÚHÚL Brandýs nad Labem, LČR, s. p., SLŠ Hranice na Moravě, Městské lesy Ostrava, Nadace dřevo pro život a ÚZPI). Dokument „Plán aktivit“ byl schválen usnesením vlády č. 448 ze dne 21. dubna 2008.

Jedním z cílů pracovní skupiny je vytvořit funkční síť lesních pedagogů s jedním koordinačním centrem v rámci ČR. Předpokladem pro dosažení tohoto strategického cíle je celorepubliková působnost sítě a dostatek finančních zdrojů. Na základě dosavadních zkušeností se uvažuje o modelu, který můžeme nazvat *profesionální přístup*. Pod tímto termínem si lze představit tým min. 2-5 specialistů – manažerů, kteří budou pro lesní pedagogy představovat organizačně-informační zázemí a budou pružně reagovat na aktuální potřeby lesních pedagogů. Dalšími cíli jsou:

- zajistit minimálně jednu návštěvu lesa dětí s lesním pedagogem za školní docházku;
- zahájit postupnou profesionalizaci lesních pedagogů;
- usilovat o dlouhodobější podporu z organizací zaměstnávajících lesní pedagogy;
- podporovat nadále jednorázové aktivity lesní pedagogiky (akce v lese, veletrhy, výstavy, speciální akce – Den stromu, vánoční strom, tábory, škola v přírodě atd.);
- zajistit podmínky pro akreditaci lesních pedagogů a všech souvisejících aktivit;
- vybudovat systém komunikace s lesními pedagogy a školami;
- vytvořit podmínky pro financování (odměňování) lesních pedagogů.

Dalším strategickým nástrojem, kde je problematika lesní pedagogiky zmíněna, jsou národní lesnické programy jednotlivých členských zemí EU. Není tomu jinak ani u nás, kdy je v současné době připravován NLP II na období 2007-2013. V rámci cíle 4: Posílení koordinace a komunikace je navrhována klíčová akce 15, která má za úkol zlepšit informovanost veřejnosti o skutečném stavu lesů a potřebách lesního hospodářství. V jednotlivých opatřeních, která budou později detailně rozpracována na aktivity, je zastoupena i lesní pedagogika. Jedním z hlavních témat osvěty je soustavná kampaň na třech úrovních: pro školáky, pro laickou veřejnost a pro odbornou lesnickou veřejnost. Právě pro první dvě zmiňované skupiny bude využito aktivit lesní pedagogiky

Zásadní předpoklady pro zkvalitnění EVVO

Uvedené cíle - ať už dlouhodobého či krátkodobého charakteru - mají společného jmenovatele: snahu pomoci lesním pedagogům v jejich práci, a tím zkvalitnit nabídku lesní pedagogiky na

„trhu EVVO“. Ministerstvo zemědělství předpokládá, že řešení některých úkolů může přinést různé varianty. Závěrem lze dodat, že pro rozvoj lesní pedagogiky jsou důležité následující aspekty:

- úspěšné vytvoření jednotného postupu pro realizaci lesní pedagogiky v ČR;
- podpora v oblasti rozhodování – zařazení lesní pedagogiky, práce s veřejností, environmentálního vzdělávání do NLP II;
- zastoupení problematiky lesní pedagogiky ve strategických vládních dokumentech;
- postupná konsolidace témat a kvality lesní pedagogiky;
- neopomíjet nové cílové skupiny LP – senioři a lidé se zvláštními potřebami;
- implementace lesní pedagogiky do systému lesnického vzdělávání;
- zajistit finanční podporu;
- nepodceňovat proces hodnocení a vyžadovat zpětnou vazbu;
- více prezentovat úspěšné aktivity, projekty, akce;
- úspěšně lobovat (zatím nedostatečně vyvíjený tlak na veřejnost, politiky, ...).

Úspěšné uplatňování environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v praxi předpokládá koncepční přístup ústředních orgánů na evropské a národní úrovni, dostatek koordinační činnosti na jednotlivých úrovních řízení a dostatečnou finanční podporu a dostatek aktivních pracovníků.

Borovice lesní, Zámecký park Blatná, obvod kmene 444 cm (r. 2006), zničeny orkáнем Kyril v lednu 2007, kresba Pavel Štěrba.

Kontakt

Ing. Pavlína Vašíčková

Ministerstvo zemědělství ČR, odbor koncepcí a ekonomiky LH

E-mail: pavlina.vasickova@mze.cz

Telefon: +420 221 811 111 (ústředna MZe)

LESNÍ PEDAGOGIKA V ÚHÚL A WWW.LESNIPEDAGOGIKA.CZ

Ing. Lada Prylová
ÚHÚL Brandýs nad Labem

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL) se lesní pedagogice aktivně věnuje od r. 2002, jednotlivé pobočky ÚHÚL k lesní pedagogice přistupují dle svých možností a volných kapacit. ÚHÚL má 9 poboček v celé České republice, které zajišťují aktivity lesní pedagogiky nejčastěji pro 1. stupeň ZŠ. Ve spolupráci s dalšími lesnickými organizacemi (např. LČR, VULHM) pořádá ÚHÚL jedno- až vícedenní akce v rámci hlavně lesnických výstav určené zejména pro ZŠ z dostupného okolí.

ÚHÚL také spolupracuje na nových stránkách o lesní pedagogice v ČR -www.lesnipedagogika.cz, které jsou postupně naplňovány.

Aktivity lesní pedagogiky

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL) se lesní pedagogice aktivně věnuje od r. 2002, jednotlivé pobočky ÚHÚL k lesní pedagogice přistupují dle svých možností a volných kapacit. ÚHÚL má 9 poboček v celé České republice, na každé má průměrně 2 aktivní lesní pedagogy, kteří jsou vyškoleni na základním kurzu lesní pedagogiky a někteří z nich i v nastavbovém kurzu, který je zaměřen na práci s dalšími cílovými skupinami. Tito lesní pedagogové zajišťují aktivity lesní pedagogiky nejčastěji pro 1. stupeň ZŠ. Ve spolupráci s dalšími lesnickými organizacemi (např. LČR, VULHM) pořádá ÚHÚL jedno- až vícedenní akce v rámci hlavně lesnických výstav určené zejména pro ZŠ z dostupného okolí.

Pro představu o počtu dětí oslovených v roce 2007: téměř 3 000 dětí se zúčastnilo aktivit pořádaných na výstavách (Natura viva, Ohradské myslivecké slavnosti, Země živitelka a Vzdělání a řemeslo) a aktivit v rámci "klasické" lesní pedagogiky v lese, které umožňují hlubší oslovení a předání vědomostí, více jak 2 000 dětí většinou z MŠ a ZŠ ale i z dalších cílových skupin jako jsou senioři a handicapovaní. Počet akcí lesní pedagogiky se rok od roku zvyšuje. Pro porovnání za rok 2006 to bylo přes 3 000 dětí v rámci výstav a přes 300 dětí přímo v lese.

V prosinci 2007 se uskutečnilo 1. setkání lesních pedagogů ÚHÚL, kde si účastníci navzájem sdělili své zkušenosti a také nápady k budoucímu rozvoji lesní pedagogiky na ÚHÚL. Setkání se zúčastnilo 23 lesních pedagogů ÚHÚL.

V roce 2006 i 2007 poskytlo MZE ústavu peněžní prostředky zejména na zajištění vlastních aktivit lesní pedagogiky, vybavení lesních pedagogů a přípravu materiálů s lesnickou tematikou pro děti.

Mezinárodní projekt PAWS

V letech 2004-2007 byl ÚHÚL partnerem v mezinárodním projektu **Pedagogické aktivity v lese - koncepce semináře pro lesníky** (PAWS). V tomto projektu se podílel hlavně na tvorbě učebnice, která obsahuje základní teorii pedagogiky, didaktiky, psychologie, dále historii, principy a metodiku lesní pedagogiky, PR a základy první pomoci. Text je zpracován moderní formou, která nutí k zamýšlení a tím i aktivní účasti lesního pedagoga. Každá kapitola má jinou barvu, snadnou a rychlou orientaci v textu umožňují názvy jednotlivých odstavců po levé straně textu. Učebnice je ve formátu pdf a je zdarma ke stažení na stránkách projektu: <http://www.paws.daa-bbo.de>.

Pracovní skupina zaměřená na lesní pedagogiku

Lesní pedagogika v ČR zatím není dostatečně přehledná a koordinovaná, a tak v roce 2007 ustanovilo MZe **pracovní skupinu** za účelem přípravy jednotného postupu pro realizaci lesní pedagogiky v ČR. Tato pracovní skupina se skládá z reprezentantů MZe, ÚHÚL, LČR, Nadace dřevo pro život, Městských lesů Ostrava, SLŠ Hranice a ÚZPI. ÚHÚL byl Ministerstvem zemědělství pověřen koordinací této pracovní skupiny. Jedním z výstupů této pracovní skupiny jsou nové stránky o lesní pedagogice v ČR: www.lesnipedagogika.cz.

Stránky o lesní pedagogice v ČR - www.lesnipedagogika.cz

Tyto stránky jsou v rámci lesnicko-dřevařského vzdělávacího portálu www.mezistromy.cz pod odkazem „vzdělávání“, ale je na ně i přímý přístup přes www.lesnipedagogika.cz.

Na stránkách jsou uvedeny základní informace o tom, co vlastně lesní pedagogika je, kdo ji v ČR provádí a i informace o lesní pedagogice v okolních státech.

Pro snadnou orientaci jsou informace určené hlavně pro učitele pod jedním odkazem a pro lesní pedagogy pod dalším. Kontakt na konkrétního lesního pedagoga v jednotlivém kraji naleznete snadno výběrem příslušného kraje na mapce ČR. Dále je zde kalendář akcí lesní pedagogiky a film o lesní pedagogice, který připravilo MZe.

Část stránek je i v anglické verzi.

Stránky jsou samozřejmě stále doplňovány a aktualizovány.

Stránky o lesní pedagogice v ČR – www.lesnipedagogika.cz

Evropský týden lesů v roce 2008

V rámci 5. Ministerské konference o ochraně lesů v Evropě (MCPFE), která se konala ve Varšavě 5. - 7. listopadu 2007, bylo podepsáno i prohlášení o Evropském týdnu lesů v roce 2008. Tento týden je naplánován na **20. - 24. října 2008**. Po celý týden budou probíhat akce evropského formátu v Římě a první den i v Bruselu a samozřejmě i v jednotlivých členských státech. ÚHÚL se plánuje do těchto aktivit prostřednictvím svých poboček také zapojit, většinou ve spolupráci s dalšími organizacemi ve příslušném kraji.

Podrobnější informace o Evropském týdnu lesů jsou v odkazu kalendář akcí na:
www.lesnipedagogika.cz.

Kontakt
Ing. Lada Prylová
vedoucí oddělení vnějších vztahů a poradenství
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL)
Nábřežní 1326
250 01 Brandýs nad Labem
[tel: 322 319 873](tel:322319873), prylova.lada@uhul.cz

HISTORICKÝ POHLED NA VZNIK ZÁMECKÉ OBORY A PARKU V BLATNÉ.

Ing. Marie Pavlátová
Národní památkový ústav

Krajinářský romantický park v Blatné s výměrou 40 ha je nejrozsáhlejším historickým parkem na Blatensku i v celém strakonickém okrese.

Označení obora provází blatenský park od počátku jeho založení až do současné doby. Obory předcházely na četných místech vznik náročnějších zahradních a krajinářských úprav, jako např. v Červeném Dvoře u Chvalšín, v Libějovicích, nebo také v Blatné. Později tvořily v krajině samostatný celek se specifickou náplní a vybaveností. Na starých mapách byly označovány jako Tiergarten, Vivárium nebo Fasangarten. Sloužily pro chov zvěře a okrasného ptactva (v oblibě byli bobři, okrasné kachny, bažanti), za účelem lovu (černá zvěř, mufloni, daňci, jeleni) nebo pro pěstování plodin. Uvnitř ohrazeného prostoru se nacházely okrasné stavby (letohrádky, gloriety, lovecké věže, zámečky, hájenky), ale také účelové stavby, které souvisely s vlastní náplní obory (krmelce, seníky, sklepy pro uchování potravy, lednice, komory pro chov bažantů, rybníčky, bobrovny, bažantnice). Porosty uvnitř obory byly komponovány formou diagonálních průseků, ve tvaru hvězdice, šachovnice, které usnadňovaly orientaci lovců v prostoru obory.

Předchůdcem zámku byl hrad Blatná situovaný na skalním výchozu nad bažinami, po nichž dostal hrad své jméno. Prvními majiteli hradu byli ve 13. století Bavorové ze Strakonice, v 15. století byla Blatná v držení pánů z Rožmitálu, jednoho z nejvlivnějších a nejbohatších rodů českého království. Za panování pánů z Rožmitálu byla okolní blata upravena na rybník a nově vystavěný gotický hrad byl obehnan příkopem a valem. V bavorovském paláci a hradní věži se dochovaly z doby po roce 1480 unikátní pozdně gotické fresky s ornamentálními rostlinnými motivy a figurálními výjevy. Lunetový obraz Štvanice na jeleny v takzvané Zelené světnici znázorňuje lovecký výjev podzimního dne s pohledem do obory, s hradem a opevněným městem Blatná. Jedná se o jedno z prvních zobrazení české krajiny.

Existenci blatenské obory zmiňuje už v 15. století také J.P.Hille zabývající se historií Blatenska. Tehdejší majitelé, páni Lvi z Rožmitálu, nechali oplotit v okolí hradu velkou část dubového a sosnového lesa. V roce 1580 byla obora za Jana z Rozdražova rozšířena, ale krátce na to v roce 1586 značně poškozena povodní. Při obnově obory byla koncem 16. století založena v přední části štěpnice (ovocný sad), propojená se zámekem dřevěným mostem. Štěpnice byla chráněna ohradní zdí před zvěří, uvnitř se nacházela také zeleninová a květinová zahrada.

V průběhu 18. století, za panování uherského rodu Serényiů, byla obora dále rozšířena a upravována. Nedaleko severního vchodu do parku byla v oboře postavena myslivna, která se nedochovala, roku 1732 byl jihozápadně od zámku vystavěn zahradní dům, později upravený v empírovém slohu.

V roce 1798 se stala Blatná majetkem rodu Hildprandtů z Ottenhausenu, kteří se v 1. polovině 19. století věnovali stavební úpravě sídla. František Hildprandt (1771-1843) dal přeměnit oboru v krajinářský park. Úpravy zahrnovaly urovnání a odvodnění terénu a vybudování sítě parkových cest se záměrně zřízenými průhledy. Při severozápadním okraji parku byla v roce 1808 postavena roubená stavba sloužící jako divadlo. Zadní stěna budovy se spouštěla na kladkách a laněch, což umožňovalo výhled do parkové krajiny.

Staré divadlo bylo zbořeno v polovině 50. let 20. století, ale jeho funkci převzalo už od roku 1914 přírodní divadlo, situované na pravém břehu Lomnice, nedaleko zámku. V severní okrajové části středové louky byla postavena dřevěná vytápěná oranžerie s palmami a voliérou s pestrobarevnými papoušky. V letech 1814-1815 byl park obohacen o zajímavý romantický prvek, který byl mimořádný svým rozsahem i provedením - podél jižního okraje parku byla vystavěna v délce cca

300 m skalní partie se dvěma umělými jeskyněmi. Na začátku skalní cesty k jeskyním stál dřevěný tyrolský domek, který v 50. letech 20. století zničil požár, stejně jako oranžérii.

Úpravy krajinářského parku byly dokončeny v polovině 19. století společně s posledními úpravami zámku, které proběhly v novogotickém slohu v letech 1850-1856 podle projektu Bernarda Gruebera.

V období let 1922-1945 byla v parku zřizována sportoviště – v zadní části fotbalové hřiště, v hlavní 400 m dlouhé aleji jízdárna a vedle dva tenisové kurty, uprostřed parku střelnice.

V severozápadní okrajové části parku, darované Sokolu Ferdinandem Hildprandtem, byla v roce 1933 postavena sokolovna.

Zámecký areál přešel v roce 1952 do vlastnictví státu a byl zpřístupněn veřejnosti. V návaznosti na sokolovnu byla v severní části parku zřízena v 50. letech 20. století pro město Blatná rozsáhlá sportovní zařízení – zimní stadion a letní stadion. V západní okrajové části parku byl v 60. letech vybudován areál střední zemědělské školy a v okrajové jihozápadní části parku rybník Naděje využíváný pro chov rybí násady. Plocha parku se tím zmenšila o 12 ha oproti stavu v roce 1915.

Zámek je situován ve východní okrajové části zámeckého areálu, park k němu přiléhá ze západní strany ve tvaru protáhlého lichoběžníka. Jeho severní hranici dnes tvoří řeka Lomnice, na jihu vymezuje park státní silnice Blatná-Plzeň. Kompozice parku sestává ze tří charakterově odlišných částí.

Vstupní částí dominuje soubor zámeckých budov umístěných na ostrově podkovovitého tvaru. Ostrov obtékáný řekou Lomnicí je propojen dvěma mosty. Na vstupní věž směřuje z východní strany kamenný most, z nádvoří na západní straně vybíhá dřevěný most přímo do parku.

Centrální část parku je přehledná, otevřená, pohledově propojená se zámkem. Má podobu travnaté parterové louky se solitérami (volně stojícími stromy) a skupinami stromů, které představují významné kompoziční prvky. Jsou zastoupeny dendrologicky cennými dřevinami jako jsou například borovice limba, červenolistý buk, různolistý a převislý jasan, stříhanolistá olše, ořešák černý nebo topol bílý. Dotvářejí reprezentační vzhled hlavní procházkové cesty, ukončují průhledy, dotvářejí okolí zahradního domku situovaného v jižní okrajové části louky. V současné době je rozsah cestní sítě v centrální části redukován. Severní partie není z důvodu podmáčení přístupná, cesta podél Lomnice zanikla. Středem parterové louky prochází široká, přímo vedená hlavní cesta, která na západní straně vstupuje do zapojeného souvislého porostu vzrostlých stromů. Mezi nimi se nacházejí mohutné staleté duby, dochované z původní obory. K jednomu z nich se váže pověst o královně Johance (Johanka byla druhá manželka Jiříka z Poděbrad, která zemřela roku 1470). Dub královny Johanky, pod kterým ráda sedávala, stál na louce mezi jeskyní a lipovou alejí. Roku 1937 jej poškodil blesk, padl roku 1987.

Obora v podobě zapojeného lužního lesa navazuje západně na centrální část a zaujímá výměru 33 ha. Zpřístupňuje ji parková okružní cesta, která má v části podobu dvouřadé lipové aleje, z níž se otevírají pohledy do travnatých ploch prosvětlujících rozvolněnou jihozápadní část. Západní okrajovou část uzavírá rybník Naděje, spojený meandrovitě probíhajícím potokem s řekou Lomnicí. V oboře je zajímavá modelace terénu v podobě travnatých násypů označovaných jako sejpy, jež se dochovaly jako pozůstatek z doby rýžování zlata. A právě na sejpech roste řada stoletých dubů, které se tak ještě více pohledově uplatňují v souvislém porostu. Základními dřevinami převažujícími v porostu jsou dub letní a lípa malolistá, doplňují je javor mléč, jasan ztepilý a habr obecný. V partiích vázaných na řeku převažuje olše lepkavá. Z jehličnanů jsou zastoupeny smrk ztepilý, borovice lesní a tis červený. Keřové patro v důsledku pobytu zvěře v oboře vymizelo.

K blatenskému parku se už od jeho založení váže chov daňků, kteří zde mají více než dvěstěletou tradici. Krajinářský park jako nedílná součást zámeckého areálu je nemovitou kulturní památkou, ale současně od roku 1996 uznanou Zámeckou oborou určenou pro chov daňků. Početné stádo není uzavřeno ve zvláštním výběhu, ale pohybuje se volně po parku. Zvířata odmalička zvyklá na veřejnost nejsou plachá a nechají se krmit, což patří v parku k velké atrakci dětí i dospělých návštěvníků.

Zámecký park je také biotopem (místo výskytu) zvláště chráněného brouka – páchníka hnědého, i dalších vzácných druhů hmyzu, a proto byl zařazen do národního seznamu evropsky významných lokalit a je součástí soustavy Natura 2000. Pro další zachování populace páchníka hnědého se proto v porostech parku ponechávají na vhodných místech torza dubů podporující rozvoj vzácného hmyzu.

V důsledku dlouhodobého zvyšování vodní hladiny v řece Lomnici, je narušena stabilita břehových porostů, břehy jsou poškozeny četnými vývraty stromů a voda z Lomnice se rozlévá hluboko do parku.

Park byl v roce 2002 značně poškozen povodní a v říjnu téhož roku i větrnou vichřicí, z poškozeného porostu bylo odstraněno více než 80 stromů. Plochy byly vyčištěny od náplav, byly opraveny parkové cesty a dřevěný mostek na řece. Následně byl park poškozen také při vichřici Kyril v lednu 2007, kdy rychlost větru měřená v nedaleké meteorologické stanici v Kocelovicích, přesahovala 150 km v hodině. Tehdy musel být park z bezpečnostních důvodů pro veřejnost uzavřen téměř na čtyři měsíce.

Nepříznivou situaci porostů v parku zhoršuje usychání olší, které pokračuje na březích řeky Lomnice a v jejím okolí. Momentálně se zde nachází několik stovek suchých olší, které jsou postupně zpracovávány a odklizeny.

V celém areálu je třeba neodkladně řešit vodohospodářské poměry společně s rehabilitací parkových ploch. S řešením kritické situace může napomoci vlastníkům například finanční podpora z operačního programu Životní prostředí, kam se majitelé blatenského areálu mohou obrátit se svojí žádostí.

Obr. 1: Z Rejtova paláce je pěkný výhled do zámeckého parku přístupného po dřevěném mostku. Nedaleko vstupu na mostek je dochován cenný exemplář borovice limby (*Pinus cembra*).

Kontakt:
Ing. Marie Pavlátová
Národní památkový ústav
Přemysla Otakara II. 34
370 21 České Budějovice
pavlatova@budejovice.npu.cz

PŘÍPRAVA NAUČNÉ STEZKY V ZÁMECKÉM PARKU HLUBOKÁ NAD VLTAVOU

Ing. Marek Ehrlich

Národní památkový ústav, ú.o.p. v Českých Budějovicích

Zámek Hluboká nad Vltavou, vystavěný na skalnatém ostrohu nad řekou Vltavou, je dominantou severního okraje Českobudějovické pánve. Zámecký park o rozloze 58 ha se rozkládá severně od zámku. V okolí zámku i ostatních částech parku se nachází dendrologicky hodnotná sbírka introdukovaných dřevin. Areál národní kulturní památky státního zámku s parkem je ve správě Národního památkového ústavu.

Dnešní podobu dostal zámecký areál i se širokým krajinným okolím při novogotické přestavbě zámku, provedené v letech 1840-1871 za knížete Jana Adolfa II. ze Schwarzenberku (1799-1888) a jeho manželky Eleonory (1812-1873). Projekty vypracovali vídeňský architekt Franz Beer (1804-1861) a knížecí stavební ředitel Damasius Deworezky (1816-1891).

Kníže Jan Adolf II. strávil v roce 1825 několik měsíců v Británii, kde se zajímal především o rozvinutý průmysl a výrobu železa. Mimo to však navštívil i anglický a skotský venkov, kde se seznámil s tvorbou významných anglických zahradních architektů a krajinářů, jakými byli William Kent (1684-1748), Lancelot 'Capability' Brown (1716-1783) a Humphry Repton (1752-1818). Navštívil zámek Stowe s jednou z prvních anglických krajinářských zahrad (Kent, Brown), významný Brownův krajinářský park u zámku Blenheim Palace a další Brownem navrhované parky a úpravy krajiny kolem šlechtických sídel – například romantický středověký hrad Warwick, zámek Chatsworth nebo středověké sídlo Alnwick. Mladého knížete však nejvíce zaujala skotská krajina s jezery, lesy, skalními útvary a vodopády.

Další cestu po Británii, tentokrát s diplomatickým pověřením, podnikl kníže Jan Adolf II. v roce 1838. V doprovodu manželky Eleonory navštívil panské sídlo Woburn Abbey s rozsáhlými krajinářskými úpravami Humphry Reptona, novogotický zámek Ashridge (návrh zahradních úprav zpracoval Repton v jedné ze svých Červených knih), Stowe, Warwick, Alnwick, Jezerní oblast i Skotsko. Kníže byl také pozván ke královně na zámek Windsor.

Tuto cestu po Anglii podnikl kníže pravděpodobně již s myšlenkou zbudování elegantního venkovského sídla v Čechách podle anglických předloh. Důvodem výběru Hluboké byla výhodná poloha zámku v krajině, ale i středověké jádro zámku s členitým půdorysem. Kníže chtěl na oblíbeném místě vybudovat sídlo s patřičnou mírou pohodlí a reprezentace podle vzoru anglického královského sídla ve Windsoru. Důležitou úlohu zřejmě sehrála i inspirace romantickými historickými romány Waltera Scotta.

Samotná přestavba začala roku 1841 pod vedením architekta Franze Beera. Od roku 1857 vedl úpravy knížecí stavební ředitel Damasius Deworezky. V letech 1862-1863 byl na místě starších budov v předhradí postaven zámeček Stöckel (dnešní hotel Štekl) s byty úředníků a zámeckého lékaře. V letech 1867-1868 byla zřízena železná veranda při jihovýchodní fasádě u oranžerie (dnes obřadní síň).

Krajinářský zámecký park byl založen na přilehlých polích zrušeného dvora. Terén musel být nákladně vyrovnán rozsáhlými navážkami. Řízením prací při zakládání parku byl nejprve pověřen zahradník Gervasius Immelin. V letech 1851-1854 úpravy vedl zahradník Theodor Rehder, syn zahradního inspektora knížete Pücklera v lužickém Mužákově (Bad Muskau). Například v roce 1851 bylo v parku vysazeno téměř 11 600 stromů a více než dva tisíce keřů. Sazenice pocházely z ostatních schwarzenberských panství, například z Mělníka bylo dovezeno sedm druhů dubů, z Lovosic javor babyka, z Třeboně akáty, stříbrné a pyramidální topoly. V roce 1844 byl objednan saracénský topol, v roce 1848 morušovník, ptačí zob, ořešák černý, líska turecká, v roce 1856 bylo v hlubocké zámecké zahradě vysazeno 2 264 kusů exotů.

Další práce až do dokončení parku roku 1864 vedl knížecí zahradník Rudolf Wácha (1825-1899). Wácha využil bohatých zkušeností z rozsáhlých studijních cest do tuzemska i do ciziny, na které byl knížetem vyslán. I v dalších letech pak pokračovala bohatá introdukce okrasných dřevin, například katalog z roku 1865 uvádí několik set druhů a odrůd domácích a introdukovaných dřevin.

V roce 1945 došlo k zestátnění majetku hlubocké větve rodu Schwarzenberků. V 70. letech 20. století byly podle projektu Ivo Hofmanna obnoveny parterové úpravy kolem zámku. Novobaroční parter u vstupu vznikl podle dokumentace z konce 19. století. Nynější postupná obnova krajinářského parku se řídí studií Věry Hrubé z roku 1990.

Z rozsáhlého zahradního areálu je veřejností nejvíce vnímán květinový parter před hlavním vstupem do zámku. Většina návštěvníků se projde i Dolní zahradou pod zámkem, kde se nachází cenné původní dřeviny. Kromě místních však málokdo zná rozsáhlý krajinářský park severně od zámku. Členitý krajinářský park s hustou cestní sítí nabízí řadu působivých scenérií a mohutných původních dřevin, většinou pocházejících z výsadeb v polovině 19. století. Z parku se také otevírají výhledy do okolní krajiny, do obor v údolí Vltavy i na rybníční krajinu s loveckým zámkem Ohrada.

S cílem přiblížit tyto hodnoty a půvabná místa široké veřejnosti připravuje Národní památkový ústav zřízení naučné stezky v zámeckém parku, která návštěvníky seznámí s historií zámku a jeho dřívějších obyvatel, mocného rodu Schwarzenberků. Vývoj zahradních úprav zahrne také nedochovanou barokní zahradu v podzámčí, bývalý romantický park na sousedním Holém vrchu, monumentální krajinářský park na Podskalské a Poříčské louce i další krajinářské úpravy 19. století. Zmíněny budou historické lovecké revíry – barokní bažantnice a rozsáhlé obory.

Naučná stezka také vyřeší návštěvníky často požadovaný popis dendrologicky zajímavých exemplářů, který je při zdejším hustém provozu obtížně řešitelný. Bývalé tabulky u jednotlivých stromů nahradí orientační mapka na tabuli, předpokládá se také vydání letáku nebo skládačky. V Dolní zahradě rostou např. liliovník tulipánokvětý, samčí i samičí strom jinanu dvojlaločného, dub zimní mišpulolistý, křehovětvec žlutý, mohutný platan, křivolaký nahovětvec, z jehličnanů např. smrk dvoubarevný a zerav obrovský. Mnohé pozoruhodné dřeviny se dochovaly i v krajinářském parku.

Inspirací pro Hlubokou jsou nám zejména realizované naučné stezky Správy CHKO Blanský les, na jejichž přípravě jsme se rádi podíleli.

V červnu 2004 byla otevřena naučná stezka v krajinářském parku v Červeném Dvoře u Českého Krumlova. Trasa o délce 2,4 km má 14 zastavení s texty v českém a anglickém jazyce, které návštěvníky seznámí s historií areálu, kompozicí parku i jeho přírodními hodnotami. Tabule jsou vybaveny bohatým obrazovým doprovodem s použitím archivních plánů, fotografií i historických vyobrazení. Souběžně s naučnou stezkou byl pro návštěvníky vydán i tištěný průvodce – skládačka, která je k dispozici v místě i v okolních informačních centrech.

Krajinářský park o rozloze více než 100 ha patří mezi nejzajímavější a nejlépe dochované parky v kraji. Na jeho tvorbě se patrně také podílel – stejně jako na Hluboké – významný zahradník Theodor Rehder. Ještě více než na Hluboké je kompozice parku založena na domácích druzích dřevin, které zde dosahují monumentálních rozměrů.

V květnu 2007 proběhlo slavnostní otevření obnovené naučné stezky v romantickém krajinářském parku Terezino údolí u Nových Hradů. Stezku v délce 7 km provází 12 zastavení s českými a anglickými texty, kde historii parku přibližují návštěvníkům bohaté ukázky ikonografických materiálů. Během roku následovalo vydání stručného tištěného průvodce naučnou stezkou, se souhrnným textem v angličtině a němčině.

Park Terčino údolí u Nových Hradů představuje mimořádný příklad rané krajinářské tvorby v Čechách, což jej řadí k nejvýznamnějším historickým parkům v České republice. Kromě toho zaujímá ojedinělé postavení v tom, že vznikl úpravou volné krajiny, bez přímé návaznosti na hrad či zámek.

Předmětem krajinářských úprav se stalo romantické údolí řeky Stropnice mezi tvrzí Cuknštejn a Novými Hrady, které bylo v délce 1,5 km postupně přeměňováno v park. Kompozice parku zahrnovala od poslední třetiny 18. století do poloviny 19. století především prvky německého sentimentálně romantického pojetí, ve 2. polovině 19. století převládl ve formování parku anglický romantismus. Z dochovaných staveb je třeba zmínit Václavovy lázně (Lázníčky), Švýcarský dům, umělý vodopád a blízkou tvrz Cuknštejn.

V zámeckém parku na Hluboké předpokládáme vytvoření naučné stezky o přibližně deseti zastaveních. Uvažovaná trasa, která prochází po udržovaných parkových cestách oběma pravidelnými zahradami a krajinářským parkem s návratem zpět k zámkem, měří přibližně 3 km. Pokud vše půjde podle původních představ, rádi bychom naučnou stezku uvedli do provozu na jaře 2009.

Obr. 1: Romantická partie u jezírka uprostřed zámeckého parku na Hluboké. Foto M. Ehrlich, 2005

Obr. 2: Naučná stezka v Červeném Dvoře při otevření v červnu 2004. Foto M. Ehrlich

Obr. 3: Otevření obnovené naučné stezky v Terezi- ně údolí v květnu 2007. Foto L. Němečková

**Kontakt:
Marek Ehrlich
Národní památkový ústav, ú.o.p. v Českých Budějovicích**

FAKTA A MÝTY V ČESKÉM LESNÍM HOSPODÁŘSTVÍ

Ing. Pavel Kyzlík
ČLS, DD

byly předmětem semináře organizovaného stálou komisí Senátu pro rozvoj venkova ve spolupráci se SVOL, ČZU fakultou lesnickou a dřevařskou 24. června 2008.

Z jednání vyplynulo a bylo jednoznačně prokázáno m.j.:

- dosavadní lesní hospodářství je založeno na ekologických základech,
- druhová pestrost lesních ekosystémů se zvyšuje,
- zvyšuje se výměra lesů a zvyšuje se zásoba dříví,
- zlepšuje se přirozená obnova a podíl listnáčů – to bylo prokázáno podrobným šetřením při Národní inventarizaci lesů,

Podle profesora Podrázského je mýtem (ale hrubým omylem):

- lesy a lesní hospodářství jsou v katastrofálním stavu,
- zaměřené na stejnověké porosty,
- rozpor mezi lesnictvím a skutečnou ochranou přírody,
- velmi malý podíl na HDP a podílu pracovních sil.

Prof. Šišák ještě přidává mýty:

- tržní produkce lesa nejsou pro společnost podstatné proti netržním funkcím,
- tržní produkce lesa je v naší ekonomice nevýznamná a lze ji omezit,
- tržní produkce je škodlivá pro environmentální funkce lesa,
- lesní hospodářství dělá nepříjemně málo pro zlepšení veřejně prospěšných funkcí lesa,
- jiné země proti nám produkční funkce omezují.

Mimo rámec tohoto semináře je možno uvádět další mýty, např.:

- ponechávání dřeva na místě,
- modřín je dřevina nepůvodní,
- nepůvodní dřeviny mají být vytlačeny,
- špatný stav lesů způsobuje povodně,
- pronájem státních lesů by zlepšil hospodaření,
- lesníci si libují ve smrkových monokulturách.

Všechna uvedená témata by si vyžádala podrobnější vysvětlení.

Tak alespoň dvě – ponechávání dřeva na místě a modřín jako příklad povrchního tvrzení a nahlednutí věcného.

Podotýkám, že se tato úvaha týká hospodářských lesů – těch je přibližně 70 %. V režimu ochrany přírody, tj. NP, CHKO, NPR, NPP, PR, PP, Natura 2000, VKP, ÚSES je téměř 30% lesů..

Ořešák černý, Zámecký park Blatná, obvod kmene 503 cm (r. 2006), kresba Pavel Štěrba.

Kontakt:
Ing. Pavel Kyzlík,
Na Vyhlídce 414
252 29 Dobřichovice
e-mail. P.kyzlik@seznam.cz

KRAJINÁŘSKÁ STUDIE OBORY SEDLICE

Ing. Pavel Borusík
MZLU v Brně, ZF v Lednici

Předkládaný článek informuje o krajinářské studii vypracované pro Sedlickou oboru která je v majetku státu (LČR Hradec Králové) a je organizační součástí Lesní správy Vodňany.

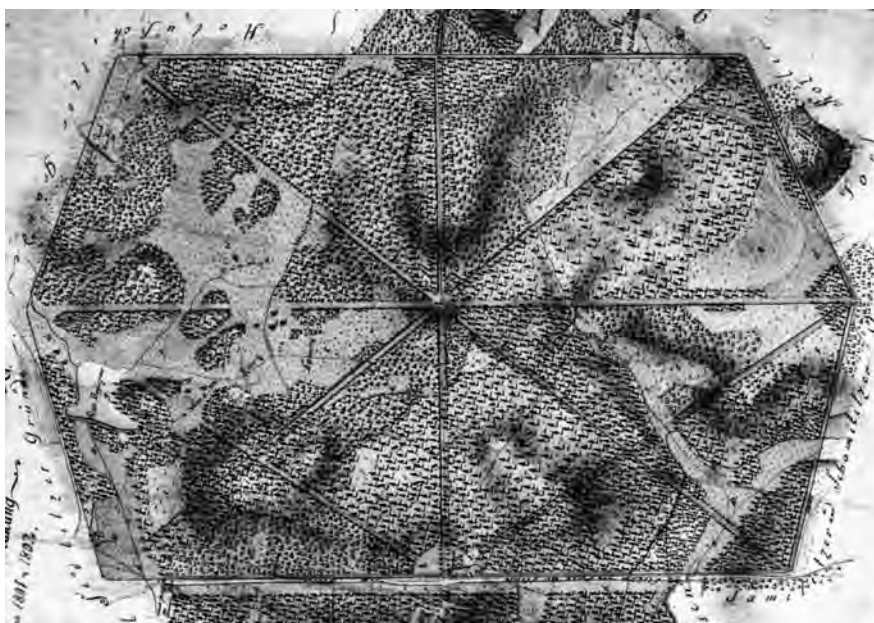
Přesná datace Obory Sedlice není známa, každopádně byla založena před rokem 1740, to znamená v době vrcholného baroka. Byla zbudována na ploše geometricky přesného šestiúhelníku s vnitřním členěním osmiramennou hvězdicí jako reprezentativní oborní dílo s velmi pečlivě utvářenou kompozicí vnitřního řešení.

Obora byla do roku 1945 v soukromém držení velkých šlechtických rodů. Největšího rozkvětu se dočkala za doby Czernínů z Chudenic a později Lobkowiczů. V dobách od svého založení až do vyvlastnění Českým státem na základě Benešových dekretů byla považována za velmi hodnotný rodový majetek, který přecházel na nové majitele pouze jako dědictví, popř. sňatkem ženského potomka rodu.

Na hospodaření v oboře dohlíželi lesníci zvučných jmen a hospodářské poměry byly vždy vzorové. Pro hospodaření v lesích bylo užíváno moderních metod pěstování lesa. Les byl Zařízení lesa vycházelo z moderních trendů s cílem zachování trvalosti produkce a stability lesa při současně vysokém stupni zajištění užitné funkce obory.

Obora byla funkčně členěna na část reprezentační a část dřevoproductční. Část reprezentační byla trvale zařizována s časovou a prostorovou úpravou parkovou. Stromy, skupiny stromů a porosty byly ponechávány do značně vysokého věku s neurčeným mýtním věkem, pokud šlo o porosty, jednalo se v rozhodující míře o řídké listnaté lesy a stromy se cíleně nekácely ale byla na nich prováděna pěstební opatření. Pozůstatky tohoto snažení jsou zachovány do dnešní doby a tvoří kostru nejhodnotnějších stromových velikánů oboře. Část lesa s převažující dřevoproductční funkcí byla zařizována s časovou a prostorovou úpravou hospodářskou.

Do dnešní doby se zachovala většina map lesního hospodářského plánování. Mnohdy se jedná o doklad vysoké umělecké a technické hodnoty. Podle těchto map obora v průběhu svého vývoje od založení až do zrušení v roce 1945 prošla minimální změnou vnějších i vnitřních prostorových vazeb, takže za základ pro obnovu kompozice lze vzít kterékoliv mapové dílo lesního hospodářského plánování z tohoto časového rozmezí mezi léty 1838 až 1945.

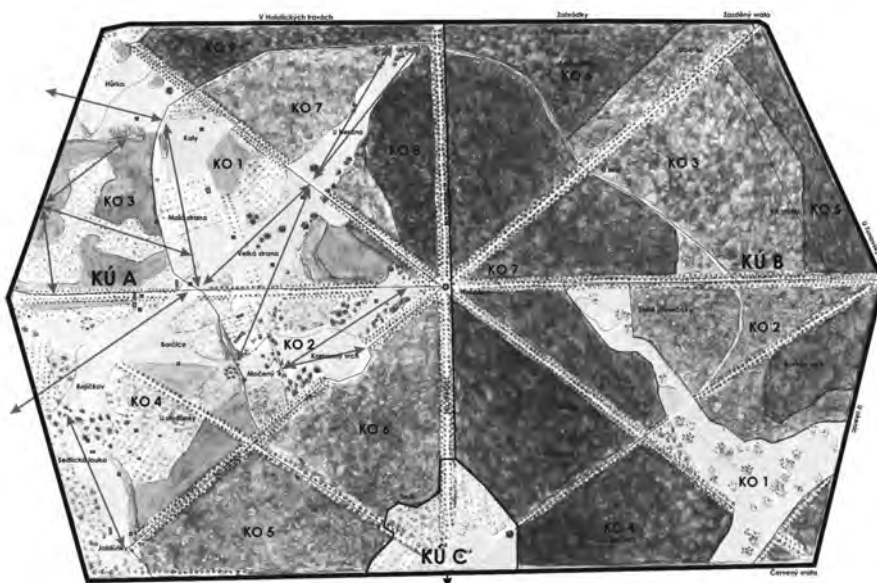

Obr. 2: Historická mapa obory Sedlice z roku 1801

Pro tuto oboru byl v předchozím roce vypracován Lesní hospodářský plán (LHP). Vzhledem k mimořádné kulturní a přírodní hodnotě obory vznikl v rámci zpracování tohoto LHP logický požadavek na vypracování podrobné krajinářské studie obory Sedlice. Výsledky této studie byly následně zapracovány do návrhu LHP tak, aby byl zásadním způsobem zhodnocen relativně vysoký kompoziční potenciál tohoto objektu. Studie vychází z poznatků podrobného historického průzkumu obory. Tyto poznatky jsem konfrontoval při terénním průzkumu s dochovanými stopami v krajině.

Základním krokem pro nové řešení obory je vymezení funkčních zón. Nové funkční využití obory nelze v plném rozsahu převzít z původní koncepce, vzhledem k tomu, že obora je v současné době rozdělena vnitřním oplocením na dva samostatné celky a to obora pro daňčí zvěř a obora pro zvěř černou. Výsledkem návrhu krajinářské studie je kompoziční rozčlenění obory s podrobným definováním kompozičního záměru. Ten je zakreslen do samostatné mapy cílové kompozice v měřítku 1:3000.

Kompoziční záměr byl následně rozpracován do podrobnosti jednotek trvalého a dočasného rozdělení lesa ve formě návrhu podrobných směrnic hospodaření v porostních skupinách. Tento návrh je zapracovaný do hospodářské knihy.

Obr. 3: Mapa cílové kompozice obory Sedlice zpracovaná v rámci krajinářské studie v roce 2008

Pro dosažení cílové struktury kompozice bylo území rozčleněno do detailních plošných kompozičních jednotek a pro každou takto vymezenou plošku byl stanoven rámcový model hospodaření. Celkem bylo vymezeno 12 modelů hospodaření na základě toho, že struktura kompozice vegetační složky obory je složena ze dvanácti typů kompoziční struktury. Jedná se o následující typy:

Číslo modelu	Název modelu kompoziční struktury	Vnitřní prostorová úprava	Cílová funkce
1	kompaktní lesní porost	převážně jednoetážový, plně zakmeněný jehličnatý nebo smíšený porost se zaplášťovaným porostním okrajem, interier porostu částečně podhledný	komora zvěře, produkce dřevní hmoty
2	prosluněný řídký lesní porost	listnatý, především lipový porost s trvale sníženým zakmeněním (do 0,5 - 0,7), příměs jehličnanů do 30% v hloučcích, příměs plodonosných listnáčů do 10% bodově	zaléhání a slunění zvěře, pastva pod porostem
3	přestavba lesního porostu na pastevní plochy	pastevní louka nebo políčko pro zvěř	budoucí pastva, produkce krmiva
4	parkový porost	jednotlivé mohutné solitérní stromy s hluboko zavětvenými korunami v pastevní ploše	reprezentační funkce obory, pastva plodů pod porostem, pastva trávy, zaléhání a slunění zvěře
5	přestavba plochy na pastevní les	trvale podhledný, pravidelný rastr plodonosných dřevin (výsadba do šňůry) spon 3x3 (ovocné dřeviny) nebo 9x9 m dub, jírovec	budoucí pastva plodů pod porostem, pastva trávy, zaléhání a slunění zvěře
6	přeměna druhové skladby	trvale zapojený lesní porost se zakmeněním 0,9 - 1,0 s pestrou druhovou skladbou s převahou jehličnanů - SM60, BO10 DB20 BK5, ost. 5	budoucí rozšíření komory zvěře včetně produkce dřevní hmoty
7	obnova smrkové clony	kompaktní pás trvale hustého, tvarovaného smrkového porostu šíře 10 - 30 m	budoucí kryt zvěře podél okraje pastevních ploch a pastevních porostů
8	stabilizace pastevního lesa	mohutné plodonosné stromy v pravidelném rastru 8x8 - 9x9 m, trvale bez spodní etáže s dosadbou zahradnických výpěstků v místech rozpadu struktury	pastva plodů pod porostem, pastva trávy, zaléhání a slunění zvěře
9	výchova pastevního lesa	dospívající plodonosné stromy v pravidelném rastru 8x8 - 9x9 m, trvale bez spodní etáže, koruny se ještě nedotýkají, stromy ještě nedosahují plné plodnosti	pastva trávy pod porostem zaléhání a slunění zvěře
10	stromořadí	čtyřřadé nebo dvojřadé stromořadí plodonosných dřevin v šíři 8 (18) m, rozestup stromů v řadách 8 až 9 m	rozčlenění obory, reprezentační funkce, pastva plodů pod porostem, pastva trávy, zaléhání a slunění zvěře
11	trvalé travní porosty	pastevní louky v komponovaných průhledech	pastva trávy, produkce sena, reprezentativní funkce
12	vodní plochy	rybníky s doprovodnou krajinářskou úpravou břehů	řešení vodního režimu, ekologické a reprezentační funkce, produkce ryb

Kontakt:
Ing. Pavel Borusík
MZLU v Brně, ZF v Lednici

OBORA SEDLICE

Ing. Viktor Blaščák
LČR, s. p., L. S. Vodňany

„U písecké silnice mezi Sedlicí a Drhovlí se rozkládá rozlehlá obora. Šel jsem jejími travnatými cestami v rosách jitřních hodin za střídání slunce i podmraku, kdy v pasekách rudne vrbovka a chladivý stín vydychuje vlhkostí mechů, kořáním, pryskyřicí i čerstvě narostlými hříby. Došel jsem až k „obětnímu kameni“, zastíněnému listovým buku, kde dávná ruka proměnila žulový balvan v přírodní oltář, do jehož důlků sypala zrní na usmířenou temných sil, aby neškodily lidem, zatím co krev obětovaných zvířat stékala za zpěvu neznámých obřadů vysekanou stružkou, dodnes patrnou. Za údolím, jež si zachovává až do našeho času staré pojmenování „Pohřebiště“, se zdvíhá „Posvátný vrch“, zarostlým smrčím jako nápořád kultů pradávných obyvatel, po nichž zůstaly mohylné pahorky mezi rybníky Kamenným, Močeným a Bojičovem se stráží chráněných sosen, i vlnovky na střepích nádob, čas od času zdvíhaných vichřičnou rukou i s prstí podkořání při vývratech.“

Naší ustálenou představu o košatosti mění zdejší lipový les, rozsahem snad největší v Čechách, jehož vysoké štíhlé kmeny nesou koruny zúžené k nepoznání.“ (výňatek z knihy Ladislava Stehlíka „Země zamyšlená“)

Přesné datum založení obory neznáme, přesto písemné zmínky o oboře nacházíme ve starých spisech a matrikách již od roku 1732. Dále například hospodářský plán z roku 1803 uvádí: V letech 1735 – 1742 byla stávající obora opatřena pevným oplocením v podobě kamenné zdi.

Majetkově víme, že až do roku 1753 byla v držení hraběnky Černínové z Chudenic, tehdy sňatkem přešla do majetku Lobkowiczů. Poslední majitel z tohoto rodu Jiří Kristian, vášnivý lovec, nechal v roce 1932 v jižní části obory postavit lovecký srub, který po renovaci slouží loveckému a mysliveckému provozu obory dodnes. Jeho tragická smrt převedla oboru do držení rodu Liechtensteinů.

Na ploše 255 hektarů se zajímavě členitým terénem a estetickým krajinným řešením nalezneme cenné původní smíšené lesní porosty lip, habrů, buků, dubů, začleněné do státní přírodní rezervace Sedlická obora. Mohutné duby v alejích a na hrázích rybníků pamatují patrně dobu zakládání obory. Starověké mohyly a obětní kámen dokládají staré osídlení oblasti. Přírodní výjevy obory Sedlice inspirovaly mnoho malířů a spisovatelů k zobrazení krás jihočeské krajiny.

Obora byla původně budována pro chov jelení a černé zvěře, do roku 1945 tomuto účelu sloužila. Nově obnovený chov v roce 1973 zavedl zvěř černou. V oboře se v současné době nachází jeden z nejvýznamnějších genofondů černé zvěře v České republice. Nejsilnější trofej kňoura, jde o národní rekord, byla ulovena v roce 2005 dosáhla bodové hodnoty 133,25 bodů CIC. Po přeplocení obory byl od roku 1977 zaveden také chov daňčí zvěře. Nejsilnější trofej daňka uloveného v roce 1992 měla 206,06 bodů CIC. Kvalitní chov černé a daňčí zvěře, dosažený systematickou péčí a stálou spoluprací s Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, je rozšiřován i do jiných obor a volných honiteb k dalšímu chovu těchto druhů zvěře v celé České republice.

Loveckým hostům nabízíme individuální poplatkové lovy černé a daňčí zvěře včetně ubytování v pokojích s příslušenstvím v nově vybudované správní budově. Trofeje běžně lovených kňourů dosahují vždy medailových hodnot a v dlouhodobém průměru je 45% ohodnoceno zlatou medailí, 35% stříbrnou a 20% bronzovou. Trofeje daňků jsou v rozpětí od průběrných mladých až po každoročně dosažené zlaté medaile.

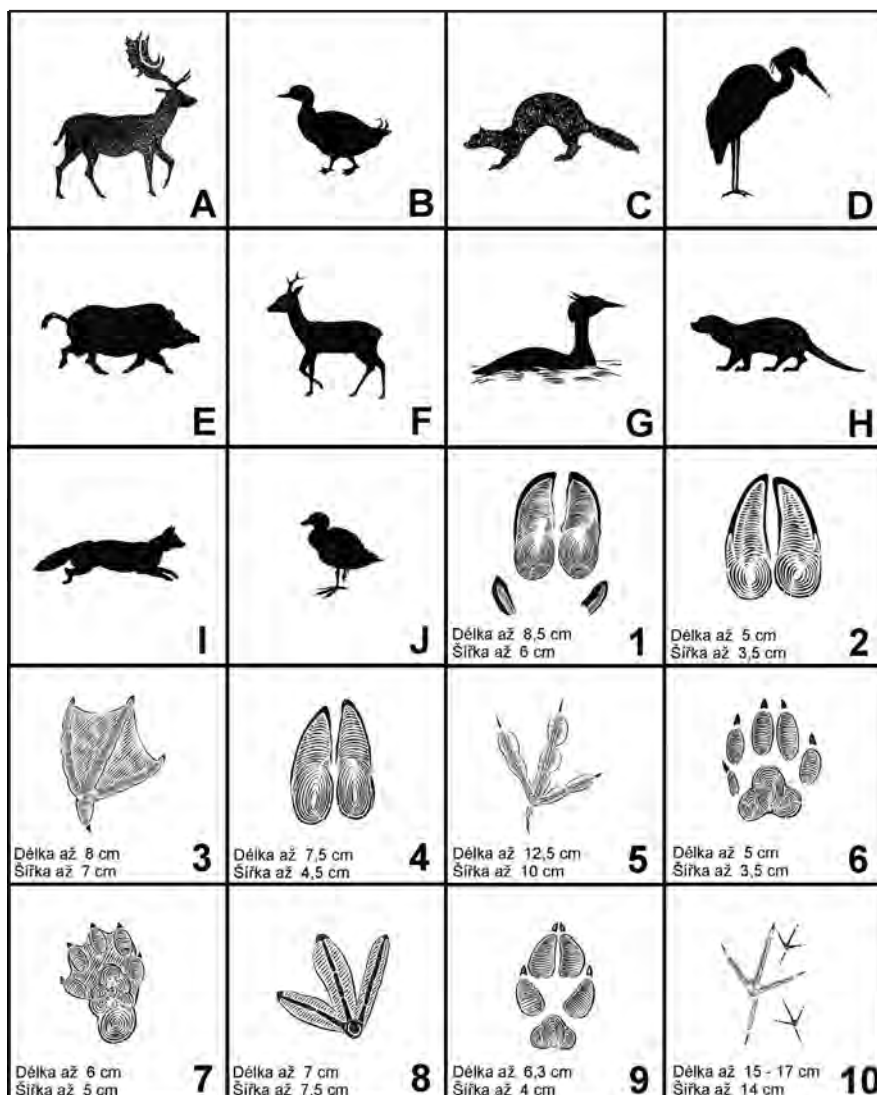
Těšíme se na shledanou s Vámi v atraktivním prostředí Sedlické obory!

Obr. 1: Czernínský dub v Sedlické oboře, obvod kmene 660 cm (r. 2005), kresba Pavel Štěrba.

Kontakt:
Ing. Viktor Blaščák
LČR, s.p., L.S. Vodňany
email: blascak.ls199@lesycr.cz

ZKUSTE TAKÉ!

	Číslo stopy (šlápěje)	Rozměry stopy (šlápěje)	Písmeno siluety	Jméno zvířete
	1	Délka až 8,5 cm, Šířka až 6 cm		
VZOR	2	Délka až 5 cm, Šířka až 3,5 cm	F	srnec evropský
	3	Délka až 8 cm, Šířka až 7 cm, Délka stř. prstu až 6 cm		
	4	Délka až 7,5 cm, Šířka až 4,5 cm		
	5	Délka až 12,5 cm, Šířka až 10 cm Délka stř. prstu až 8,5 cm		
	6	Délka až 5 cm, Šířka až 3,5 cm		
	7	Délka až 6 cm, Šířka až 5 cm		
	8	Délka až 7 cm, Šířka až 7,5 cm		
	9	Délka až 6,3 cm, Šířka až 4 cm		
	10	Délka až 15 - 17 cm, Šířka až 14 cm Délka stř. prstu až 9,5 cm		

Poznámky:

Poznámky: